

Ο εκπαιδευτικός ρόλος των μουσείων: Διερευνώντας αντιλήψεις και πρακτικές εκπαιδευτικών για την παιδαγωγική αξιοποίηση σχολικών επισκέψεων σε μουσεία

*Βαρβάρα Κουλουμπή, Ελισάβετ Λαζαράκου,
Κωνσταντίνος Δ. Μαλαφάντης, Κωνσταντίνα Τσώλη*

Εισαγωγή

Ο 20ός αιώνας εδραίωσε τον εκπαιδευτικό ρόλο του μουσείου και κατέστησε τον μουσειακό χώρο ως ένα σύγχρονο μαθησιακό περιβάλλον μέσω του οποίου μπορεί να επιτευχθεί η σύνδεση αγωγής και υλικού πολιτισμού. Εστιάζοντας στο πλαίσιο της σχολικής εκπαίδευσης, η επίσκεψη στο μουσείο μπορεί να αποτελέσει ένα εξαιρετικό εκπαιδευτικό εργαλείο στα χέρια των διδασκόντων. Στην πλειονότητά τους οι εκπαιδευτικοί είναι υπέρμαχοι του εκπαιδευτικού ρόλου του μουσείου και διάκεινται ευνοϊκά στη διασύνδεσή του με τη μαθησιακή διαδικασία (Falk & Dierking, 2000· Ανδρέου κ.ά., 2008: 316· Στεφάνου, 2010: 135· Καλογιάννη, 2015: 122· Vivier & Lee, 2018). Έχει σημασία ωστόσο να διερευνηθεί κατά πόσον οι εκπαιδευτικοί είναι σε θέση να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν μία επίσκεψη στο μουσείο προς όφελος της τάξης τους (Kisiel, 2003b: 4· Vemi & Kanari, 2008: 9· Σηφάκη, 2017: 240).

Ερευνητικά δεδομένα δείχνουν ότι πρωταρχικός στόχος των εκπαιδευτικών για την επίσκεψη στο μουσείο με την τάξη τους αποτελεί η σύνδεση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (Anderson & Zhang, 2003a: 8-9· Kisiel, 2005: 946· Σηφάκη, 2017: 237). Ως γνωστικοί στόχοι αναδεικνύονται η παροχή νέων, βιωματικών, αυθεντικών εμπειριών, αλλά και η γνωστική σύνδεση της προϋπάρχουσας με τη μελλοντική μάθηση (Falk & Dierking, 2000· Anderson et al., 2006· Vivier & Lee, 2018). Άλλες έρευνες υπογραμμίζουν κοινωνικούς και συναισθηματικούς στόχους, όπως η ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών εκτός σχολικής τάξης, η ενίσχυση της συνοχής της τάξης, η ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των μαθητών και των εκπαιδευτικών καθώς και η δυνατότητα που δίνεται σε μαθητές που υφίστανται κάποιου είδους περιθωριοποίηση να γνωρίσουν νέες εμπειρίες και κουλτούρες μέσω της σχολικής εκπαίδευσης (Kisiel, 2005: 946· Vivier & Lee, 2018: 61).

Ως προς τις στρατηγικές που υιοθετούν οι εκπαιδευτικοί, αυτές διακρίνονται σε δραστηριότητες πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την επίσκεψη στο

μουσείο. Οι στρατηγικές που αναπτύσσουν οι εκπαιδευτικοί πριν την επίσκεψη συνίστανται σε: α) στρατηγικές εξοικείωσης, β) στρατηγικές εποπτείας, γ) ανάπτυξη δραστηριοτήτων και δ) γενικές δραστηριότητες (Kisiel, 2003a: 77). Η προετοιμασία των μαθητών θεωρείται απαραίτητη για γνωστικούς κυρίως λόγους (Καλογιάννη, 2015: 122) και συνίσταται στην: α) ενημέρωση των εκπαιδευτικών για τα εκθέματα των μουσείων, β) σύνταξη φύλλων εργασίας για τους μαθητές, γ) παράδοση του μαθήματος στην τάξη πριν την επίσκεψη και δ) εξασφάλιση εμπυχωτή/μουσειοπαιδαγωγού (Στεφάνου, 2010: 141). Οι στρατηγικές που εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί κατά τη διάρκεια της παραμονής των μαθητών στο μουσείο αναφέρονται στην: α) ενασχόληση των μαθητών με ερωτήσεις, εξερεύνηση, λήψη σημειώσεων, ξενάγηση, συμπλήρωση φύλλων εργασίας και συζήτηση, β) εποπτεία των μαθητών με ομαδοποίησή τους, συνοδεία και καθοδήγηση, παρακολούθηση τήρησης χρονοδιαγράμματος και συμπεριφοράς τους και γ) τεκμηρίωση συμβάντων με λήψη φωτογραφιών ή βιντεοσκόπησης (Kisiel, 2003a: 79-80· 2006: 437-439). Τέλος, οι στρατηγικές που εφαρμόζονται για την επεξεργασία της εμπειρίας των μαθητών μετά την επίσκεψη είναι: α) ανασκόπηση και συζήτηση, β) τεκμηρίωση, γ) γενικές δραστηριότητες μετά την επίσκεψη και δ) αξιολόγηση (Kisiel, 2003a: 80-81). Οι στρατηγικές ωστόσο που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την επίσκεψη στο μουσείο μοιάζουν με τις διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζουν και στο τυπικό περιβάλλον της τάξης και δεν φαίνεται να αποτελούν πρακτικές βιωματικής εκπαίδευσης (Griffin & Symington, 1997: 775· Καλογιάννη, 2015: 122).

Οι ανασταλτικοί παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση των εκπαιδευτικών να υλοποιήσουν μία σχολική επίσκεψη στο μουσείο θα μπορούσαν να εντοπιστούν στη δυσκολία προγραμματισμού της επίσκεψης σε χρόνο που θα συμπίπτει με τη διδασκαλία της αντίστοιχης διδακτικής ενότητας στην τάξη (Δάλκος, 2000: 43· Kisiel, 2005: 943· Vivier & Lee, 2018: 64), στη δυσκολία διάθεσης του απαιτούμενου χρόνου για την πραγματοποίηση της επίσκεψης (Kenna & Russell, 2015) και στο υψηλό κόστος μεταφοράς και εισιτηρίου (Michie, 1998· Kraybill, 2014: 303· Morentin & Guisasola, 2015: 3· Vivier & Lee, 2018: 57). Ως άλλοι ανασταλτικοί παράγοντες αναφέρονται ο απομακρυσμένος τόπος εργασίας των εκπαιδευτικών (Στεφάνου, 2010: 132), η έλλειψη επιμόρφωσης, η δυσκολία ανεύρεσης ραντεβού με το μουσείο επιλογής τους (Σηφάκη, 2017: 185) και η εξασφάλιση γονικής άδειας (Kisiel, 2003b: 4-5).

Στο πλαίσιο της προβληματικής που αναπτύχθηκε έχει ιδιαίτερη σημασία να διερευνηθεί επιπλέον η τυχόν διαφοροποίηση των εκπαιδευτικών ανάλογα με τα δημογραφικά και επαγγελματικά τους χαρακτηριστικά καθώς ο ρόλος τους στον σχεδιασμό και την υλοποίηση της σχολικής επίσκεψης στο μουσείο

είναι καθοριστικός και φαίνεται ότι επηρεάζεται από τις εμπειρίες, τα κίνητρα και τις προσδοκίες τους (Kisiel, 2005: 951).

Μεθοδολογία

Σκοπός και στόχοι

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων και πρακτικών των εν ενεργεία εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με την παιδαγωγική αξιοποίηση των σχολικών επισκέψεων σε μουσεία. Επιμέρους στόχοι της έρευνας είναι:

- Να προσδιοριστούν οι στόχοι των εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση μιας σχολικής επίσκεψης στο μουσείο.
- Να περιγραφούν οι στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί για την αξιοποίηση μιας σχολικής επίσκεψης στο μουσείο.
- Να κατανοηθούν οι παράγοντες που δρουν ανασταλτικά για την αξιοποίηση μιας σχολικής επίσκεψης στο μουσείο από πλευράς εκπαιδευτικών.
- Να εντοπιστούν τυχόν διαφοροποιήσεις που υφίστανται οι αντιλήψεις εκπαιδευτικών, ανάλογα με τα δημογραφικά και τα επαγγελματικά τους χαρακτηριστικά.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν ήταν:

1) Ποιοι είναι οι στόχοι των εκπαιδευτικών για τη διοργάνωση και υλοποίηση μιας σχολικής επίσκεψης σε μουσείο;

2) Ποιες στρατηγικές σχεδιασμού αναπτύσσουν οι εκπαιδευτικοί για την παιδαγωγική αξιοποίηση μιας σχολικής επίσκεψης σε μουσείο;

3) Ποιοι είναι οι λόγοι που συνιστούν ανασταλτικούς παράγοντες για τους εκπαιδευτικούς για τη διοργάνωση και υλοποίηση μιας σχολικής επίσκεψης σε μουσείο;

4) Διαφοροποιούνται οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη διοργάνωση και την υλοποίηση μιας σχολικής επίσκεψης σε μουσείο, ανάλογα με τα δημογραφικά και επαγγελματικά τους χαρακτηριστικά (βαθμίδα εκπαίδευσης, ειδικότητα, επίπεδο σπουδών, έτη διδακτικής υπηρεσίας, επιμόρφωση);

Δείγμα

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 162 εν ενεργεία εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σχολείων Γενικής Αγωγής του νομού

Αττικής, εκ των οποίων οι 138 (85,2%) ήταν γυναίκες και οι 24 (14,8%) άνδρες. Ποσοστό 55,34% του δείγματος ανήκε στην ηλικιακή ομάδα των 50-59 ετών και ακολουθεί το ποσοστό 47,29% για την ηλικιακή ομάδα των 40-49 ετών. Όσον αφορά την υπηρεσιακή κατάσταση, οι 120 (74,1%) ήταν μόνιμοι εκπαιδευτικοί, έναντι των υπολοίπων 42 (25,9%) που ήταν αναπληρωτές. Ως προς τη βαθμίδα υπηρετήσης, οι 82 (50,6%) ήταν εκπαιδευτικοί της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και οι 80 (49,4%) ανήκαν στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Επικρατέστερη ήταν η ειδικότητα του δασκάλου με 92 εκπαιδευτικούς (56,7%) και του φιλολόγου με 28 εκπαιδευτικούς (17,2%). Ως προς τα έτη διδακτικής υπηρεσίας, η πλειονότητα (55,34%) είχε 1-8 χρόνια. Ως προς το επίπεδο σπουδών, οι 78 (48,1%) διέθεταν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών και οι 72 (44,4%) ήταν κάτοχοι πρώτου πτυχίου. Τέλος, ως προς τη μουσειακή εκπαίδευση, οι 135 (83,3%) δήλωσαν ότι δεν διαθέτουν, ενώ οι 14 (8,6%) που διέθεταν είχαν παρακολουθήσει σεμινάρια συναφούς περιεχομένου.

Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Της κυρίως έρευνας προηγήθηκε πιλοτική διερεύνηση η οποία πραγματοποιήθηκε μέσω «βολικής» δειγματοληψίας, με τη χρήση δείγματος ευκολίας, προκειμένου να εξοικονομηθεί χρόνος και να διευκολυνθεί η πρόσβαση στα μέλη του δείγματος (Cohen et al., 2008: 170). Για την κυρίως έρευνα επιλέχθηκε η μέθοδος δειγματοληψίας χωρίς πιθανότητα και συγκεκριμένα η προσέγγιση της δειγματοληψίας χιονοστιβάδας κατά την οποία η ερευνητική ομάδα ζήτησε από τους συμμετέχοντες της πιλοτικής έρευνας να προωθήσουν το ερωτηματολόγιο σε άλλους εκπαιδευτικούς με τα επιθυμητά χαρακτηριστικά (Creswell, 2015: 146). Το ερωτηματολόγιο εστάλη ηλεκτρονικά με τη χρήση του εργαλείου Googleforms και συνοδευόταν από ενημερωτικό σημείωμα με τον σκοπό της έρευνας και τη διαβεβαίωση ανωνυμίας των συμμετεχόντων. Η διαδικασία συλλογής δεδομένων διήρκεσε ένα μήνα (Ιανουάριος – Φεβρουάριος 2023).

Μέθοδος

Η μεθοδολογική προσέγγιση ήταν αυτή της ποσοτικής έρευνας μέσω συμπλήρωσης ερωτηματολογίων. Η επιλογή αυτή θεωρήθηκε καταλληλότερη καθώς επιδιώξαμε να περιγράψουμε τις ισχύουσες τάσεις στο συγκεκριμένο πεδίο και να επιστημόνουμε τυχόν διαφοροποιήσεις μεταξύ των αντιλήψεων των μελών του δείγματος, βάσει μετρήσεων συγκεκριμένων μεταβλητών (Creswell, 2015: 13, 66). Το ερωτηματολόγιο περιελάμβανε ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου. Οι απαντήσεις στις κλειστού τύπου ερωτήσεις αναλύθηκαν με τη

βοήθεια του στατιστικού προγράμματος IBM SPSS Statistics 22 (Howitt & Cramer, 2011· Χαλικιάς κ.ά., 2015: 95-127) και οι ανοικτού τύπου ερωτήσεις μέσω ανάλυσης περιεχομένου (Ισαρη & Πουρκός, 2015: 115).

Μέσα συλλογής δεδομένων

Κατόπιν βιβλιογραφικής έρευνας δεν εντοπίστηκε σταθμισμένο εργαλείο συμβατό με τους σκοπούς της παρούσας έρευνας και γι' αυτόν τον λόγο συντάχθηκε αυτοσχέδιο. Οι ερωτήσεις βασίστηκαν σε ερωτηματολόγια που ανέπτυξαν οι ερευνητές J. F. Kisiel (2005: 952-953) και D. Anderson & Z. Zhang (2003b). Το τελικό ερωτηματολόγιο περιλάμβανε είκοσι πέντε (25) ερωτήσεις: τρεις (3) ανοικτού και είκοσι δύο (22) κλειστού τύπου οι οποίες αποτελούνταν από ερωτήσεις ονομαστικής κλίμακας, δυαδικής και πολλαπλής επιλογής από δεδομένες προτάσεις και ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής από κλίμακες διαστημάτων τύπου Likert 5 σημείων (βαθμός συμφωνίας 1= καθόλου έως 5=πάρα πολύ) (Creswell, 2015: 165-167).

Ο έλεγχος αξιοπιστίας του ερευνητικού εργαλείου εξετάστηκε με τον συντελεστή Cronbach's alpha. Για την κλίμακα των ερωτήσεων για τους στόχους των εκπαιδευτικών και τις τρέχουσες πρακτικές που είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν πριν από την επίσκεψη στο μουσείο, ο δείκτης Cronbach's alpha υπολογίστηκε $\alpha = 0,619$ (μέτριας έντασης αξιοπιστία). Για την κλίμακα των ερωτήσεων για τη διεξαγωγή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων κατά την επίσκεψη στο μουσείο αλλά και μετά από αυτό, ο δείκτης Cronbach's alpha υπολογίστηκε $\alpha = 0,747$ (υψηλής έντασης αξιοπιστία). Για την κλίμακα των ερωτήσεων για τους λόγους που συνιστούν ανασταλτικούς παράγοντες για τη διεξαγωγή μιας σχολικής επίσκεψης στο μουσείο, ο δείκτης Cronbach's alpha υπολογίστηκε $\alpha = 0,825$ (πολύ υψηλής έντασης αξιοπιστία).

Αποτελέσματα

Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων που ακολουθεί πραγματοποιείται ανά ερευνητικό ερώτημα. Αρχικά, 93 εκπαιδευτικοί (57,4%) ανέφεραν ότι η σχολική επίσκεψη στο μουσείο αποτελεί μία «Πάρα πολύ» χρήσιμη εκπαιδευτική εμπειρία για την τάξη.

Ως προς τους στόχους των εκπαιδευτικών για τη διοργάνωση και εφαρμογή μιας σχολικής επίσκεψης στο μουσείο, 79 εκπαιδευτικοί (48,8%) υποστήριξαν «Πάρα πολύ» την επίσκεψη στο μουσείο ως κινητοποίηση και ενίσχυση του ενδιαφέροντος των παιδιών, ενώ 77 εκπαιδευτικοί (47,5%) ως μέσο έκθεσης των μαθητών σε νέες εμπειρίες (Πίνακας 1).

Πίνακας 1: Στόχοι εκπαιδευτικών για τη διοργάνωση
και εφαρμογή μιας σχολικής επίσκεψης στο μουσείο

	Η επίσκεψη στο μουσείο ως:	Επικρατέστερη τιμή (ως προς τον βαθμό συμφωνίας):	N	Ποσοστό %
1.	Κινητοποίηση και ενίσχυση του ενδιαφέροντος των μαθητών	Πάρα πολύ	79	48,8%
2.	Μέσο έκθεσης των μαθητών σε νέες εμπειρίες	Πάρα πολύ	77	47,5%
3.	Μια πλουσιότερη μαθησιακή δραστηριότητα	Πάρα πολύ	62	38,3%
4.	Σύνδεση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών	Αρκετά	57	35,2%
5.	Συμμετοχή σε δραστηριότητα δια βίου μάθησης και εκπαίδευσης	Πάρα πολύ	56	34,6%
6.	Αλλαγή από το παραδοσιακό περιβάλλον της τάξης	Πάρα πολύ	54	33,3%
7.	Μέσο ψυχαγωγίας ή/ και ανταμοιβής των μαθητών	Αρκετά	45	27,8%

Ως προς τις στρατηγικές σχεδιασμού που αναπτύσσουν οι εκπαιδευτικοί για την παιδαγωγική αξιοποίηση μιας σχολικής επίσκεψης σ' ένα μουσείο, αυτές διακρίνονται στις στρατηγικές: α) «πριν την επίσκεψη», β) «κατά τη διάρκεια της επίσκεψης», γ) «μετά την επίσκεψη».

Πριν την επίσκεψη, κυρίαρχες δραστηριότητες αναδείχθηκαν η ενημέρωση για τους κανόνες συμπεριφοράς στο μουσείο (91, 56,2%), η συζήτηση για τον χώρο και το περιεχόμενο του μουσείου (58, 35,8%), η ατομική επίσκεψη του εκπαιδευτικού στο μουσείο (57, 35,2%) και η ενημέρωση για το πρόγραμμα που θα ακολουθήσουν τη δεδομένη ημέρα (55, 34%) (Πίνακας 2).

Πίνακας 2: Στρατηγικές των εκπαιδευτικών πριν τη σχολική επίσκεψη στο μουσείο

	Στρατηγικές πριν τη σχολική επίσκεψη στο μουσείο:	Επικρατέστερη τιμή (ως προς τον βαθμό συμφωνίας)	N	%
1.	Ενημέρωση για τους κανόνες συμπεριφοράς στο μουσείο	Πάρα πολύ	91	56,2%
2.	Χορήγηση ενός διαγνωστικού ερωτηματολογίου σχετικά με το περιεχόμενο του μουσείου ή/και την υπό εξέταση της διδακτικής ενότητας που πιθανόν συνδέεται	Καθόλου	78	48,1%
3.	Χρήση υλικού δανειζόμενου από το μουσείο (μουσειοσκευές, βουσειοβαλίτσες)	Καθόλου	59	36,4%
4.	Συζήτηση για τον χώρο και το περιεχόμενο του μουσείου	Αρκετά	58	35,8%
5.	Ατομική επίσκεψη του εκπαιδευτικού πριν την επίσκεψη με την τάξη του	Πολύ	57	35,2%
6.	Διερεύνηση της σχέσης του εκθέματος/χώρου με το Α.Π.Σ.	Πολύ	56	34,6
7.	Ενημέρωση για το πρόγραμμα της επίσκεψης	Πάρα πολύ	55	34%
8.	Εικονική περιήγηση στους χώρους του μουσείου	Λίγο	53	32,7%
9.	Χρήση εποπτικού υλικού (αντικείμενα, χάρτες, εικόνες, κτλ.)	Αρκετά	47	29%
10.	Αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο	Αρκετά	46	28,4%

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης στο μουσείο, οι στρατηγικές που συγκέντρωσαν τον μεγαλύτερο βαθμό συμφωνίας ήταν η διήγηση μιας ιστορίας για ένα έκθεμα/για τον χώρο (62, 38,3%), η μέθοδος των ερωταποκρίσεων για συγκεκριμένα εκθέματα/για τον χώρο (50, 30,9%) και η ξενάγηση των μαθητών για ένα έκθεμα/για τον χώρο από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό (49, 30,2%) (Πίνακας 3).

Πίνακας 3: Στρατηγικές των εκπαιδευτικών κατά την επίσκεψη στο μουσείο

	Στρατηγικές <u>κατά τη διάρκεια</u> της σχολικής επίσκεψη στο μουσείο:	Επικρατέστερη τιμή (ως προς τον βαθμό συμφωνίας):	N	%
1.	Δραστηριότητες θεάτρου, μουσικής, χορού για τους μαθητές	Καθόλου	75	46,3%
2.	Παιχνίδια ρόλων για τους μαθητές μπροστά από ένα έκθεμα	Καθόλου	72	44,4%
3.	Διήγηση μιας ιστορίας για ένα έκθεμα/για τον χώρο	Αρκετά	62	38,3%
4.	Ανάθεση ρόλων ξεναγού/αφηγητή στους μαθητές	Καθόλου	54	33,3%
5.	Παρουσίαση συγκεκριμένης τεχνικής (π.χ. γλυπτική, κεραμική) από εκπαιδευμένους επαγγελματίες	Καθόλου	53	32,7%
6.	Μέθοδος ερωταποκρίσεων για συγκεκριμένα εκθέματα/για τον χώρο	Αρκετά	50	30,9%
7.	Συμπλήρωση φύλλων εργασίας με ερωτήσεις για τα εκθέματα/τον χώρο	Καθόλου	50	30,9%
8.	Ξενάγηση για ένα έκθεμα/τον χώρο από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό	Αρκετά	49	30,2%
9.	Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού & προφορικού λόγου κατόπιν παρατήρησης εκθεμάτων	Λίγο	45	27,8%
10.	Συμμετοχή σε παιχνίδι εξερεύνησης	Καθόλου	44	27,2%
11.	Δραστηριότητες τεκμηρίωσης (π.χ. φωτογραφιών ή βιντεοσκόπησης των εκθεμάτων/του χώρου	Λίγο & Καθόλου	42	25,9%

Μετά την επίσκεψη, η στρατηγική επεξεργασίας της εμπειρίας η οποία υποστηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό ήταν αυτή της συζήτησης στην τάξη (83, 51,2%) και ακολουθούσε με διαφορά η στρατηγική εφαρμογής δραστηριοτήτων γραπτού και προφορικού λόγου (45, 27,8%) (Πίνακας 4).

Πίνακας 4: Στρατηγικές μετά τη σχολική επίσκεψη στο μουσείο

	Στρατηγικές μετά τη σχολική επίσκεψη στο μουσείο:	Επικρατέστερη τιμή (ως προς τον βαθμό συμφωνίας):	N	%
1.	Συζήτηση στην τάξη	Πάρα πολύ	83	51,2%
2.	Δραστηριότητες θεάτρου, μουσικής, χορού	Καθόλου	64	39,5%
3.	Διαχωρισμός μαθητών σε ομάδες - συμμετοχή τους στην οργάνωση & ταξινόμηση του υλικού που συγκεντρώθηκε από το μουσείο	Καθόλου	57	35,2%
4.	Φύλλο αξιολόγησης για τη διαπίστωση επίτευξης στόχων	Καθόλου	46	28,4%
5.	Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού & προφορικού λόγου	Αρκετά	45	27,8%
6.	Χορήγηση φύλλων εργασίας με ερωτήσεις σχετικές με τους στόχους που έχουν τεθεί	Καθόλου	42	25,9%
7.	Δραστηριότητες ζωγραφικής, κατασκευής, πηλός	Καθόλου	39	24,1%

Ως προς τους παράγοντες οι οποίοι λειτουργούν ανασταλτικά για τη διοργάνωση μιας σχολικής επίσκεψης στο μουσείο, η επικρατέστερη απάντηση των εκπαιδευτικών ήταν το υψηλό κόστος μεταφοράς και εισιτηρίου εισόδου (50, 30,9%) και ακολουθούσε η άρνηση γονικής άδειας για τη συμμετοχή του παιδιού τους στην επίσκεψη (43, 26,5%) (Πίνακας 5).

Πίνακας 5: Ανασταλτικοί παράγοντες για τη διοργάνωση
μιας σχολικής επίσκεψης στο μουσείο

	Λόγοι που συνιστούν ανασταλτικούς παράγοντες για τη διοργάνωση μιας σχολικής επίσκεψης στο μουσείο:	Επικρατέστερη τιμή (ως προς τον βαθμό συμφωνίας:	N	%
1.	Ο διευθυντής του σχολείου θέτει περιορισμούς για την επίσκεψη	Καθόλου	80	49,4%
2.	Μη λήψη απαραίτητης μουσειακής επιμόρφωσης	Καθόλου	70	43,2%
3.	Ο επιπλέον προσωπικός χρόνος που απαιτείται από τον εκπαιδευτικό	Καθόλου	64	39,5%
4.	Μικρός βαθμός εξοικείωσης του εκπαιδευτικού με το μουσείο	Καθόλου	63	38,9%
5.	Αδυναμία συντονισμού στόχων & περιεχομένου του Α.Π.Σ. & του μουσείου	Λίγο	58	35,8%
6.	Υψηλό κόστος: μεταφορά και εισιτήριο εισόδου	Πολύ	50	30,9%
7.	Η ζωνρή ή αδιάφορη συμπεριφορά των μαθητών της τάξης	Αρκετά	47	29%
8.	Μειωμένος διαθέσιμος διδακτικός χρόνος εντός του σχολικού έτους	Αρκετά & Λίγο	47	29%
9.	Δυσκολία πρόσβασης στο μουσείο	Αρκετά	45	27,8%
10.	Άρνηση γονικής άδειας για τη συμμετοχή του παιδιού στην επίσκεψη στο μουσείο	Πάρα πολύ	43	26,5%
11.	Μη διαθεσιμότητα ημερομηνίας του επιθυμητού μουσείου	Λίγο	42	25,9%

Ως προς τις διαφορές μεταξύ των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών ανάλογα με τα δημογραφικά και επαγγελματικά τους χαρακτηριστικά, προκειμένου να εντοπιστεί η ύπαρξη εξάρτησης ή ανεξαρτησίας μεταξύ των υπό εξέταση μεταβλητών, έγινε υπολογισμός των συσχετίσεων ανάμεσα στις μεταβλητές που συνθέτουν τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη διοργάνω-

ση και εφαρμογή μιας σχολικής επίσκεψης σ' ένα μουσείο και τις μεταβλητές: βαθμίδα εκπαίδευσης που εργάζονται, έτη διδακτικής υπηρεσίας, επίπεδο σπουδών, ειδικότητα και επιμόρφωση στη μουσειακή εκπαίδευση.

Καθώς μέσα από τους πίνακες που ακολουθούν δίνονται τα αντίστοιχα επίπεδα σημαντικότητας $Sig=p$ -value που προκύπτουν από το τεστ χ^2 του Pearson για κάθε μία από τις κατηγορίες των προαναφερθέντων μεταβλητών αξίζει να σημειωθεί ότι:

- H_0 : Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών δεν διαφέρουν ανάλογα με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά [Όταν p -value= $Sig > 0,05$ δεν απορρίπτουμε την H_0 (Οι 2 μεταβλητές είναι ανεξάρτητες)].
- H_1 : Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών διαφέρουν ανάλογα με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά [Όταν p -value= $Sig < 0,05$ απορρίπτουμε την H_0 και δεχόμαστε την H_1 (Οι 2 μεταβλητές είναι εξαρτημένες)].

Σε γενικότερο πλαίσιο, παρατηρείται ότι οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη διοργάνωση και εφαρμογή μιας σχολικής επίσκεψης σ' ένα μουσείο δε διαφέρουν ως προς τη βαθμίδα εκπαίδευσης που βρίσκονται, τα έτη διδακτικής υπηρεσίας, το επίπεδο εκπαίδευσής τους, την επιμόρφωση στη Μουσειακή Εκπαίδευση και την ειδικότητά τους για τον λόγο ότι τα αναγραφόμενα p -value= Sig σημειώνονται μεγαλύτερα του 0,05. Ωστόσο, παρατηρούνται ορισμένες σχέσεις εξάρτησης, καθώς τα επίπεδα σημαντικότητας τους είναι μικρότερα του 0,05 και συνεπώς οδηγούν στην απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης και την εξαρτημένη σχέση ανάμεσα στο εκάστοτε δημογραφικό και επαγγελματικό χαρακτηριστικό και τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών. Διευκρινίζουμε ότι τα συγκεκριμένα συμπεράσματα αναφέρονται αποκλειστικά στο εξεταζόμενο δείγμα και δεν είναι αντιπροσωπευτικά ενός μεγαλύτερου συνόλου.

Σχέσεις εξάρτησης:

- Βαθμίδα – Στρατηγική (Πίνακας 6)
 - Καμία εκπαιδευτική βαθμίδα δεν συμφωνεί με την επιλογή της στρατηγικής προετοιμασίας των μαθητών με δανειζόμενο υλικό από το μουσείο (μουσειοσκευές/μουσειοβαλίτσες) (**$Sig=0,011<0,05$**).
 - Και οι δύο βαθμίδες εκπαίδευσης συμφωνούν με τη στρατηγική της πραγματοποίησης μίας ατομικής επίσκεψης του εκπαιδευτικού στο μουσείο, πριν την επίσκεψη με τους μαθητές τους (**$Sig=0,017<0,05$**).

Πίνακας 6. *Pearson χ^2 – Τιμή επιπέδου σημαντικότητας μεταξύ αντιλήψεων εκπαιδευτικών και βαθμίδα εκπαίδευσης - ειδικότητας*

Αντιλήψεις εκπαιδευτικών για τη διοργάνωση και εφαρμογή μιας σχολικής επίσκεψης σ' ένα μουσείο	Βαθμίδα Εκπαίδευσης	Ειδικότητα
Πριν την επίσκεψη στο μουσείο, σύμφωνα με τις τρέχουσες πρακτικές σας, για να προετοιμάσετε τους μαθητές/τριές σας: [5. Χρησιμοποιείτε υλικό που έχετε δανειστεί από το μουσείο (μουσειοσκευές/μουσειοβαλίτσες) για να ενεργοποιήσετε το ενδιαφέρον τους]	Sig=0,011	
Πριν την επίσκεψη στο μουσείο με την τάξη σας, πόσο σημαντική θεωρείτε την πραγματοποίηση μιας επίσκεψης μόνος/η σας;		Sig=0,017

- Παρακολούθηση μουσειακής επιμόρφωσης – Αντιλήψεις (Πίνακας 7)
-Οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι θεωρούν σημαντική την παρακολούθηση μουσειακής επιμόρφωσης συμφωνούν ότι είναι σημαντική η προετοιμασία των μαθητών πριν τη σχολική επίσκεψη στο μουσείο (Sig=0,007<0,05).
- Παρακολούθηση μουσειακής επιμόρφωσης – Στρατηγική (Πίνακας 7)
- Οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι θεωρούν σημαντική την παρακολούθηση μουσειακής επιμόρφωσης συμφωνούν ότι είναι σημαντική η στρατηγική της διερεύνησης της σχέσης του εκθέματος/χώρου με το Α.Π.Σ. (Sig=0,001<0,05).
- Οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι έχουν επιμόρφωση στη μουσειακή εκπαίδευση επιλέγουν τη στρατηγική της εικονικής περιήγησης στο μουσείο (Sig=0,027<0,05).

Πίνακας 7. Pearson χ^2 – Τιμή επιπέδου σημαντικότητας μεταξύ αντιλήψεων εκπαιδευτικών και επιμόρφωσης

Αντιλήψεις εκπαιδευτικών για τη διοργάνωση και εφαρμογή μιας σχολικής επίσκεψης σ' ένα μουσείο	Διαθέτετε επιμόρφωση σχετική με Μουσειακή Εκπαίδευση;	Εάν «Ναι» ποιο/α έχετε παρακολουθήσει	Πόσο σημαντική θεωρείτε την παρακολούθηση επιμόρφωσης για τον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή μιας σχολικής επίσκεψης στο μουσείο;
Πριν την επίσκεψη στο μουσείο με την τάξη σας, πόσο σημαντική θεωρείτε τη διερεύνηση της σχέσης του εκθέματος/χώρου με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών;	Sig=0,288	Sig=0,724	Sig=0,001
Πριν την επίσκεψη στο μουσείο, πόσο σημαντικό θεωρείτε να προετοιμάζετε τους μαθητές/τριές σας;	Sig=0,085	Sig=0,455	Sig=0,007
Πριν την επίσκεψη στο μουσείο, σύμφωνα με τις τρέχουσες πρακτικές σας, για να προετοιμάσετε τους μαθητές/τριές σας: [2. Πραγματοποιείτε εικονική περιήγηση στο μουσείο (εφόσον προσφέρεται η δυνατότητα)]	Sig=0,506	Sig=0,027	Sig=0,808

Συζήτηση -Συμπεράσματα-Προτάσεις

Τα συμπεράσματα της έρευνας τα οποία ακολουθούν τη σειρά των ερευνητικών ερωτημάτων είναι τα κάτωθι:

Ως προς το πρώτο ερευνητικό ερώτημα διαφαίνεται ότι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί θέτουν ως πρωταρχικούς σκοπούς της επίσκεψης των μαθητών στο μουσείο την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών καθώς και της έκθεσής τους σε μία νέα μαθησιακή εμπειρία. Το αποτέλεσμα της έρευνάς μας συνάδει με το αποτέλεσμα της έρευνας της Ε. Στεφάνου (2010: 139) κατά την οποία πρωτεύων σκοπός των ερωτηθέντων ήταν ο «εναλλακτικός τρόπος πρόσληψης της γνώσης» από τους μαθητές. Τα παραπάνω αποτελέσματα διαφοροποιούνται από ευρήματα προγενέστερων ερευνών οι οποίες προτάσσουν τη σύνδεση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα ως τον πρωταρχικό σκοπό της επίσκεψης στο μουσείο (Anderson et Zhang, 2003a· Kisiel, 2005· Σηφάκη, 2017: 237). Επιπλέον, σε έρευνα του Storksdieck (2004), οι συμμετέχοντες σε ερώτηση που αφορούσε τον σκοπό που προτάσσουν γενικά οι εκπαιδευτικοί όταν διοργανώνουν σχολικές επισκέψεις σε μουσεία απάντησαν ότι ήταν η σύνδεση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών. Ωστόσο στην ίδια έρευνα όταν ρωτήθηκαν οι εκπαιδευτικοί σχετικά με τον σκοπό μιας συγκεκριμένης επίσκεψής τους στο μουσείο, αυτοί δήλωσαν ότι ήταν να βρεθούν απλώς «εκτός» σχολείου (Anderson et al., 2006: 375). Στη δική μας έρευνα, η σύνδεση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, συνιστά σκοπό της σχολικής επίσκεψης στο μουσείο, αλλά δεν βρίσκεται ανάμεσα στις πρώτες δηλώσεις των ερωτωμένων.

Ως προς το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, σχετικά με τις στρατηγικές σχεδιασμού που αναπτύσσουν οι εκπαιδευτικοί πριν τη σχολική επίσκεψη στο μουσείο, η πλειονότητα των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών υιοθετεί τις διδακτικές πρακτικές της συζήτησης και της ενημέρωσης των μαθητών. Στρατηγικές που υιοθετούν μετά τη σχολική επίσκεψη στο μουσείο είναι η συζήτηση στην τάξη και η υλοποίηση δραστηριοτήτων γραπτού και προφορικού λόγου. Γίνεται αντιληπτό ότι η πλειονότητα των συμμετεχόντων επιλέγει να υιοθετεί περισσότερο παραδοσιακές διδακτικές πρακτικές έναντι άλλων στρατηγικών όπως βιωματικές δραστηριότητες και χρήση εποπτικού υλικού, διαπίστωση η οποία συνάδει και με τα αποτελέσματα της έρευνας της Ε. Στεφάνου (2010: 141). Σχετικά με τις στρατηγικές που εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί κατά τη διάρκεια της επίσκεψης στο μουσείο, η έρευνά μας δείχνει ότι προσιδιάζουν με αυτές που εφαρμόζουν στο τυπικό περιβάλλον της τάξης. Αντίστοιχα ερευνητικά δεδομένα συναντάμε στην έρευνα των Griffin & Symington (1997), κατά την οποία οι εκπαιδευτικοί μεταβίβαζαν στο μουσείο πρακτικές τυπι-

κής εκπαίδευσης, προσανατολισμένες σε γνωστικούς κυρίως στόχους, πιθανόν επειδή αυτός ήταν ο τρόπος με τον οποίο πάντα έκαναν τις επισκέψεις. Διαπιστώνουμε, με βάση τα παραπάνω, την τάση των εκπαιδευτικών να ακολουθούν διδακτικές πρακτικές τυπικής διδασκαλίας, παρά το ότι πρωταρχικός σκοπός της επίσκεψης στο μουσείο ήταν η αλλαγή από το παραδοσιακό περιβάλλον της τάξης.

Ως προς το τρίτο ερευνητικό ερώτημα το οποίο αφορά στους ανασταλτικούς παράγοντες για τη διοργάνωση και υλοποίηση μιας σχολικής επίσκεψης στο μουσείο, οι επικρατέστερες απαντήσεις των εκπαιδευτικών ήταν «το υψηλό κόστος» και «η άρνηση γονικής άδειας για τη συμμετοχή του παιδιού τους». Το ζήτημα του υψηλού κόστους αναφέρεται ως πρώτη επιλογή στην έρευνα του J. Kisiel (2003a) και σε χαμηλότερη κλίμακα στην έρευνα των D. Anderson και Z. Zhang (2003a: 8). Αντιθέτως, η γονική άρνηση δεν αποτελεί παράγοντα που επισημαίνεται ανάμεσα στις πρώτες επιλογές των εκπαιδευτικών σε άλλες έρευνες.

Ως προς το τέταρτο ερευνητικό ερώτημα, δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις με βάση τα δημογραφικά και επαγγελματικά χαρακτηριστικά των ερωτωμένων στο συγκεκριμένο δείγμα συμμετεχόντων. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας βρίσκονται εν μέρει σε αντίθεση με τα αποτελέσματα της έρευνας των Ανδρέου κ.ά. (2008: 135-136) σύμφωνα με τα οποία ο βαθμός συμφωνίας των αντιλήψεων των δασκάλων διαφοροποιείται με βάση τα έτη υπηρεσίας τους σχετικά με δηλώσεις που αφορούν τη διασύνδεση μουσείου-σχολείου. Τέλος, στην παρούσα έρευνα παρατηρήθηκε ότι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη Μουσειακή Αγωγή συμβάλλει στην υιοθέτηση περισσότερο εναλλακτικών πρακτικών, όπως η εικονική περιήγηση και στη συγκεκριμενοποίηση των στόχων τους, όπως η σύνδεση της σχολικής επίσκεψης με το Αναλυτικό Πρόγραμμα.

Στους περιορισμούς της παρούσας έρευνας, θα πρέπει να αναφέρουμε αρχικά ότι το ερευνητικό εργαλείο ήταν αυτοσχέδιο και τα στοιχεία που συνελέγησαν δεν διασταυρώθηκαν με άλλες μεθόδους, όπως η συνέντευξη κατά την οποία οι συνεντευξιζόμενοι περιγράφουν συνήθως με περισσότερες λεπτομέρειες τις εμπειρίες τους. Επιπλέον, διενεργήθηκε έρευνα μικρής κλίμακας και χρησιμοποιήθηκε δείγμα μη πιθανοτήτων. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί γενίκευση των αποτελεσμάτων (Cohen et al., 2008: 170). Τέλος, ένας ακόμα περιορισμός εστιάζεται στον βαθμό ειλικρίνειας των συμμετεχόντων ή στην τυχαιότητα της επιλογής των απαντήσεων του ερωτηματολογίου από τους συμμετέχοντες.

Παρά τους περιορισμούς της έρευνας τα αποτελέσματα που ελήφθησαν ανέδειξαν τις αντιλήψεις και πρακτικές που υιοθετούν οι εκπαιδευτικοί για

την παιδαγωγική αξιοποίηση μιας σχολικής επίσκεψης στο Μουσείο, βάσει των οποίων καταθέτουμε τις ακόλουθες προτάσεις για περαιτέρω έρευνα:

- Διερεύνηση της παραμέτρου των στρατηγικών σχεδιασμού λαμβάνοντας υπόψη αντιλήψεις συμμετεχόντων από διάφορες περιοχές της Ελλάδας, αξιοποιώντας όχι μόνο ποσοτική, αλλά και ποιοτική προσέγγιση.
- Το εύρημα της άρνησης γονικής άδειας για τη συμμετοχή των μαθητών στη σχολική επίσκεψη στο μουσείο, διερευνώντας τους λόγους που επηρεάζουν την απόφασή τους.
- Η διαφοροποίηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών βάσει του πολιτισμικού κεφαλαίου τους, καθώς αποτελεί έναν από τους αρχικούς παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή των εκπαιδευτικών για την επίσκεψη στο μουσείο.

Βιβλιογραφία

- Anderson, D., & Zhang, Z. (2003a). Teacher perceptions of field-trip planning and implementation. *Visitor Studies Today*, 6(3), 6 – 11.
- Anderson, D., & Zhang, Z. (2003b). *Teacher questionnaire - An investigation of the factors influencing K-7 teacher's decisions to make field trip visits*. Unpublished questionnaire instrument. University of British Columbia, Canada.
- Anderson, D., Kisiel, J., & Storksdieck, M. (2006). Understanding teachers' perspectives on field trips: discovering common ground in three countries. *Curator*, 49(3), 365-386. <https://doi.org/10.1111/j.2151-6952.2006.tb00229.x>
- Ανδρέου, Α., Κασίδου, Σ., Κυρίδης, Α., & Τσεκιρίδου, Ε. (2008). «Το Μουσείο είναι Σχολείο»: οι Αντιλήψεις των Εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για τα Μουσεία και την Εκπαιδευτική τους Αξιοποίηση. Στο Α. Μπούνια, Ν. Νικονάνου & Μ. Οικονόμου (επιμ.), *Η Τεχνολογία στην Υπηρεσία της Πολιτισμικής Κληρονομιάς: Διαχείριση, Εκπαίδευση, Επικοινωνία* (σσ. 313-322). Αθήνα: Καλειδοσκόπιο.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. (Μτφρ. Σ. Κυρανάκης). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Creswell, W. J. (2015). *Η έρευνα στην εκπαίδευση. Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση Ποσοτικής και Ποιοτικής έρευνας* (2η έκδ.). (Μτφρ. Ν. Κουβαράκου). Αθήνα: Ίων.
- Δάλκος, Γ. (2000). *Σχολείο και Μουσείο*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Falk, J., & Dierking L. (2000). *Learning from Museums. Visitor Experiences*

- and the Making of Meaning*. Altamira Press.
- Griffin, J., & Symington, D. (1997). Moving from task-oriented to learning oriented strategies on school excursions to museums. *Science Education*, 81(6), 763– 779. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1098-237X\(199711\)81:6<763::AID-SCE11>3.0.CO;2-O](https://doi.org/10.1002/(SICI)1098-237X(199711)81:6<763::AID-SCE11>3.0.CO;2-O)
- Howitt, D., & Cramer, D. (2011). *Στατιστική με το SPSS 16.0*. (Μτφρ. Σ. Κοττάκος). Αθήνα: Κλειδάριθμος.
- Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας. Εφαρμογές στην ψυχολογία και στην εκπαίδευση*. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα. <http://dx.doi.org/10.57713/kallipos-473>
- Καλογιάννη, Α. (2015). Αξιοποιώντας παιδαγωγικά τις επισκέψεις σε μουσεία. Η περίπτωση του Αθανασακείου Αρχαιολογικού μουσείου Βόλου. Μουσεία και εκπαίδευση – Θεωρία και πράξη. *Museumedu*, 1, 115-134. <http://museumedulab.ece.uth.gr/main/el/node/343>
- Kenna, J. L., & Russell III, W. B. (2015). Tripping on the Core: Utilizing field trips to enhance the Common Core. *Social Studies Research & Practice*, 10(2), 96-110. <https://doi.org/10.1108/SSRP-02-2015-B0009>
- Kisiel, J. (2003a). *Revealing teacher agendas: An examination of teacher motivations and strategies for conducting museum fieldtrips*. (Publication No. 3133296) [Doctoral dissertation, University of Southern California]. ProQuest Dissertations and Theses Global.
- Kisiel, J. (2003b). Teachers, museums, and worksheets: A closer look at learning experience. *Journal of Science Teacher Education*, 14(1), 3–21. <https://doi.org/10.1023/A:1022991222494>
- Kisiel, J. (2005). Understanding elementary teacher motivations for science field trips. *Science Education*, 89(6), 936-955. <https://doi.org/10.1002/sce.20085>
- Kraybill, A. (2014). Inside the black box: What happens on a one-time field trip? *Journal of Museum Education*, 39, 302-311. <https://doi.org/10.1080/10598650.2014.11510822>
- Michie, M. (1998). Factors influencing secondary science teachers to organise and conduct field trips. *Australian Science Teacher's Journal*, 44(4), 43-50.
- Morentin, M., & Guisasaola, J. (2015). The role of science museum field trips in the primary teacher preparation. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 13, 965-990. <https://doi.org/10.1007/s10763-014-9522-4>
- Σηφάκη, Σ. (2017). *Μουσείο και πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Οι απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Θεσσαλονίκης για τα μουσεία και τους μουσειοπαιδαγωγούς* (Αρίθμ. Δημοσίευσης: 42974) (Διδα-

- κτορική διατριβή). Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών. <http://dx.doi.org/10.12681/eadd/42974>
- Στεφάνου, Ε. (2010). Μουσείο και εκπαιδευτικοί: εμπειρική έρευνα στα Διδασκαλεία των ΠΤΔΕ. *Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Δ. Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*, Τόμ. 22, 121-150.
- Storksdieck, M. (2004). *Teachers' perceptions and practice surrounding a field trip to a planetarium*. Paper presented at the 2004 Annual Meeting of the National Association for Research in Science Teaching (NARST), Vancouver, BC, Canada.
- Vemi, V., & Kanari, H. (2008). School teachers and museum education: a key factor in expanding the inclusive character of museums. *The International Journal of the Inclusive Museum*, 1, 1-11. <https://doi.org/10.18848/1835-2014/CGP/v01i03/44523>
- Vivier, S. C., & Lee, J. C. (2018). Because Life Doesn't Just Happen in a Classroom Elementary and Middle School Teacher Perspectives on the Benefits of, and Obstacles to, Out-of-School Learning. *Issues in teacher education*, 27, 55-72.
- Χαλικιάς, Μ., Μανωλέσου, Α., & Λάλου, Π. (2015). *Μεθοδολογία Έρευνας και Εισαγωγή στη Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων με το IBM SPSS STATISTICS*. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα. <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/5075>

Abstract

The purpose of this study is to investigate the perceptions and practices of teachers regarding the pedagogical benefit of a field trip to the museum. The research sample consisted of active Primary and Secondary Education teachers. Quantitative research methodology was applied for data collection using an improvised questionnaire. The educational visit to the museum was investigated in terms of the goals and strategies followed, the reasons influencing teachers' decisions to organise it and any differences in teachers' perceptions depending on their demographic and professional characteristics. The main purpose of the visit to the museum was to provide students with a useful learning experience. According to the results, the strategies applied before, during and after the end of the school visit to the museum refer to the typical teaching practices followed in the context of the classroom. The high cost of the visit and parental refusal emerged as the main inhibiting factors. This paper aims to enhance the connection between school and museum and to improve the effectiveness of educational school trips.

Ο εκπαιδευτικός ρόλος των μουσείων: Διερευνώντας αντιλήψεις και πρακτικές 113
εκπαιδευτικών για την παιδαγωγική αξιοποίηση σχολικών επισκέψεων σε μουσεία

Key-words: museum field trip, museum education, teachers' perceptions, teachers' practices

Βαρβάρα Κουλουμπή

Εκπαιδευτικός ΠΕ05, MSc Π.Τ.Δ.Ε.-Ε.Κ.Π.Α.

E-mail: bkouloubi@yahoo.gr

Ελισάβετ Λαζαράκου

Επικ. Καθηγήτρια Π.Τ.Δ.Ε.-Ε.Κ.Π.Α.

Μαρασλή 4, Αθήνα 106 76

E-mail: elazarak@primedu.uoa.gr

Κωνσταντίνος Δ. Μαλαφάντης

Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε.-Ε.Κ.Π.Α.

Ναυαρίνου 13Α, Αθήνα 106 80

E-mail: kmalafant@primedu.uoa.gr

Κωνσταντίνα Τσώλη

Αναπλ. Καθηγήτρια Π.Τ.Δ.Ε.-Ε.Κ.Π.Α.

Μαρασλή 4, Αθήνα 106 76

E-mail: nadtso@primedu.uoa.gr